

Маляр Аріанна Михайлівна,

здобувач вищої освіти навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Тихий Олександр Володимирович,

старший викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки Національної академії внутрішніх справ

ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЙНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Повномасштабне військове вторгнення РФ до України 24 лютого 2022 року зумовило завдання Президента України, Кабінету Міністрів України, Верховної Ради та судової системи забезпечити нульову толерантність до корупції, особливо в такий критичний час для життя мирного населення та безпеки всієї держави.

Проте, у період 2022-2023 років було чимало розслідувань, пов'язаних із корупційними правопорушеннями. Це пов'язано з тим, що корупція є "ворогом зсередини" і боротьба з нею завжди актуальна.

Для протидії корупції була розроблена та затверджена 20.06.2022 (Закон України № 2322-IX) Антикорупційна стратегія на 2021-2025 роки [1], в якій передбачено поступове покращення порівняльних показників рівня корупції в Україні. Розроблення та ухвалення зазначеного нормативно-правового акта зумовлено тим, що проблема протидії корупції в політичній, економічній, соціальній та інших сферах життєдіяльності суспільства вимагає негайного вирішення.

Протягом усього періоду воєнного стану ми спостерігаємо законодавчі ініціативи щодо посилення заходів протидії корупції, однією з останніх є зареєстрований 30.08.2023 «Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо прирівняння карності корупційних кримінальних правопорушень до державної зради на період воєнного стану в Україні» (реєстраційний № 9659). У законопроекті запропоновано доповнити розділ I Особливої частини Кримінального кодексу України статтею 111-3 «Вчинення корупційного кримінального правопорушення під час дії правового режиму воєнного стану». При цьому, передбачено, що усі ч. ст. 111-3 окрім 3 матимуть ознаку "вчинене під час дії правового режиму воєнного стану особою, яка займає відповідальне та особливо відповідальне становище". Санкцією усіх частин вказаної статті передбачається покарання у вигляді позбавлення волі на строк 15 років або довічне позбавлення волі, з конфіскацією майна [2].

Подібні ініціативи у вигляді законопроектів вже були зареєстровані у Верховній Раді, проте всі вони потребують доопрацювання, оскільки приймаючи рішення про покарання за корупційні правопорушення, слід враховувати, що, як свідчить міжнародна практика, корупцію неможливо викоринити лише шляхом прийняття законодавчих актів із суворими правовими нормами. Лише спільні дії держави та громадян можуть зумовити успіх у протидії корупції в довгостроковій перспективі [3, с. 192].

Для ефективної протидії корупції самі громадяни повинні проявляти ініціативу та брати участь у формуванні національної антикорупційної політики. Проте, залучення громадянського суспільства не досягається, коли антикорупційні зусилля уряду не дають очікуваних результатів. Тому, перш за все, необхідно подолати суспільну пасивність і сприйняття корупції як факту життя. Посилити роль громадянського суспільства у протидії корупції можна шляхом різних форм комунікації між органами державної влади й організаціями громадянського суспільства, зокрема шляхом взаємного моніторингу, проведення досліджень, аналізу й оприлюднення, спрямованих на запобігання корупції, програм, забезпечення доступності та публічного розкриття інформації про стан і масштаби корупції в органах державної влади, а також здійснення відповідних антикорупційних заходів.

З огляду на зазначене, антикорупційна політика так і буде лишатися «декларацією намірів», якщо вона не враховує феномен правосвідомості та рівень правової культури окремих соціальних груп та індивідів. Для подолання правового нігілізму особливу роль відіграє формування основ правової культури, особливо у сфері антикорупційного законодавства. Окрім каральних законів, моральний вибір також захищає державу і суспільство від корупції. Протидія корупції повинна бути не лише пасивною, але й активною, тобто потрібно викоринювати усі прояви корупції в суспільстві [4, с. 72].

Отже, розв'язання проблем щодо протидії корупції потребує від виконавчої та законодавчої гілок влади вжиття спеціальних заходів для встановлення верховенства права та наведення порядку, зокрема в економіці, передбачаючи посилення контролю, фінансів і функцій держави в умовах воєнного стану в Україні.

Список використаних джерел

1. Антикорупційна стратегія на 2021-2025 роки. Національне агентство з запобігання корупції. 55 с. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2022/08/Antykoruptsijna-strategiya-na-2021-2025-rr.pdf>

2. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо прирівняння карності корупційних кримінальних правопорушень до державної зради на період воєнного стану в Україні. Номер, дата реєстрації: 9659 від 30.08.2023. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/42634>

3. Городецький Ю.В. Законотворчі ініціативи щодо посилення відповідальності за корупційні кримінальні правопорушення на період воєнного стану в Україні. Вісник асоціації кримінального права України. Том 2 № 20 (2023). С. 182-194. URL : <http://vakp.nlu.edu.ua/article/view/293226/286510>

4. Тимошенко В.І. Деформація індивідуальної правосвідомості корупціонера. Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі: мат. VIII Міжнар. наук.-практ. конф. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2023. С. 70-74. URL : https://www.naiau.kiev.ua/files/antikoruptsia/2023/mater_konf_07_081223.pdf

Мех Софія Юріївна,

здобувач вищої освіти навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Стрельченко Оксана Григорівна,

професор кафедри публічного управління та адміністрування Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор

ЮРИДИЧНА ОСВІТА У БОРОТБІ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РЕФОРМУВАННЯ

Реформа політичної системи, економічні труднощі і негаразди в суспільстві, підсилені триваючим збройним конфліктом, і похідні від них соціально-політичні процеси вимагають від держави концентрації зусиль, самовідданості, виваженості дій та витримки у прийнятті рішень. Тому юридична освіта не може бути осторонь таких процесів, які відбуваються в державі, а інституції сектору безпеки, зокрема правоохоронні органи мають не допустити антидержавних проявів.

Відповідно до Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь та гідність, недоторканність і безпека проголошується найвищою соціальною цінністю, а утвердження і забезпечення прав та свобод людини – головним обов'язком держави [1]. Водночас Стратегія національної безпеки України (2020 р.) визнала стрімке погіршення криміногенної ситуації національною загрозою, що спричинена зростанням рівня злочинності, воєнними діями, наслідком чого стала беззахисність громадян від злочинних посягань [2].

Варто наголосити, на думку провідних вчених-правників, боротьба зі злочинністю – це активне (з використання усіх законно-доступних засобів, заходів, методів, а в умовах воєнного стану репресивних й збройних) зіткнення суспільства і злочинності з метою забезпечення панування закону і охоронюваних їм інтересів, цінностей, норм поведінки, що передбачає цілеспрямовану